

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH
TENDENSIYALARI

Xalilova Gulobod Zayniddin qizi,
MBA-GM-23-F01gurux tinglovchisi,
Qurbonova Dilfuza Maxfuzovna
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi,
Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dosent

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish borasidagi yutuqlar va muammolar, O'zbekistonda barqarorlikka o'tishi, energiya manbalar, sanoatni isloh qilish, O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasiga oid ilmiy qarashlar va xulosalar keltirilgan.

Kalit so'zlar. Yashil iqtisodiyot, barqarorlik, qayta tiklanadigan energiya, ekologik siyosat, yashil texnologiyalar, resurslar samaradorligi, iqtisodiy rivojlanish, atrofmuhitni muhofaza qilish, yashil iqtisodiyot, yashil taraqqiyot tamoyili, yashil texnologiya, strategiya.

Annotation. The article presents scientific views and conclusions on the progress and challenges of the development of the green economy in Uzbekistan, the transition to stability in Uzbekistan, energy resources, industrial reform, the strategy of the transition to the green economy in Uzbekistan.

Keywords. Green economy, sustainability, renewable energy, environmental policy, green technologies, resource efficiency, Economic Development, Environmental Protection, green sustainability, green development principle, green technology, strategy.

Yashil iqtisodiyotning asosi resurslar samaradorligi, uglerod chiqindilarini kamaytirish va qayta tiklanadigan energiya manbalariga e'tibor qaratish tamoyillarida yotadi. Davlatimiz iqtisodiy yondashuvni o'zgartirish zarurligini dolzarb masalaga aylantirgan holda sanoat landshaftini o'zgartirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlarni amalga oshirmoqda. Mamlakatning qarashlari atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish bilan birga iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish muhimligini ta'kidlaydigan Yashil rivojlanish strategiyasida mujassamlangan. Yashil iqtisodiyot uchun siyosat asoslari Bugungi globallashuv davrida isnoniyatni yangi tahdidlar qamrab olish sir emas. Shunga qaramay dunyo aholisi ko'payishda davom etib kelmoqda, tabiiy resurslar zaxirasi esa tobora keskin ravishda qisqarib bormoqda. Bunday disproporsiya (nomutanosiblik) yer yuzidagi davlatlarni qiyin ahvolga solib kelmoqda. Bu borada global ekologik muammolarning keskinlashuvini ko'rishimiz mumkin. Soha mutahasislarining vaziyatni yaxshilash uchun jahon iqtisodiyotida "Yashil taraqqiyot" tamoyillarini joriy etish zarurligini ta'kidlamoqda. Mazkur yondashuv BMT Barqaror taraqqiyot maqsadlarida ham o'z ifodasini topgan. 2019 yilda O'zbekiston "Yashil iqtisodiyot" ga o'tish strategiyasini qabul qildi. Yaqin o'n yilda mamlakatda uglerod sarfini keskin kamaytirish, iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida ekologik toza va resurs tejamkor texnologiyalarni joriy joriy etish, qayta tiklanuvchi, samarali energiya manbalaridan keng foydalanish ko'zda tutilgan. O'zbekiston 2030 yilgacha "yashil iqtisodiyot"ga o'tishni maqsad qilgan. Yashil iqtisodiyotga erishish uchun O'zbekistonda iqtisodiyotning turli sohalarini qamrab oluvchi keng qamrovli siyosat

asoslari qabul qilingan. Ushbu siyosiy islohotlar quyidagi asosiy sohalarga qaratilgan: 1. Qayta tiklanadigan energiya O'zbekiston quyosh va shamol energiyasi kabi qayta tiklanadigan energiya manbalariga katta sarmoya kiritdi. Hukumat qayta tiklanadigan energiya loyihalarini rivojlantirishni rag'batlantirish uchun imtiyozlar va me'yoriy-huquqiy bazalarni joriy qildi. Energiya manbalarini diversifikatsiya qilish orqali O'zbekiston uglerod izlarini kamaytirish va qazib olinadigan yoqilg'iga bog'liqligini kamaytirishni maqsad qilgan. 2. Barqaror qishloq xo'jaligi O'zbekistonda qishloq xo'jaligi sohasi mamlakat iqtisodiyotida muhim o'rin tutadi. Barqarorlikni ta'minlash uchun hukumat suv resurslarini samarali boshqarish va barqaror dehqonchilik amaliyoti bo'yicha dasturlarni amalga oshirdi. Ushbu tashabbuslar qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirish va atrof-muhitga ta'sirni kamaytirishga qaratilgan. 3. Suv resurslarini boshqarish O'zbekiston suv tanqisligining jiddiy muammolariga duch kelmoqda, bu asosan paxta yetishtirish uchun suv resurslaridan keng foydalanish bilan bog'liq. Hukumat suvdan foydalanish amaliyotini takomillashtirish, jumladan, irrigatsiya tizimlarini modernizatsiya qilish va suvdan tejamkor ekinlarni yetishtirish tashabbuslarini ilgari surdi. 4. Biologik xilma-xillikni saqlash Biologik xilma-xillikni saqlash yashil iqtisodiyotning muhim jihati hisoblanadi. O'zbekiston o'zining noyob ekotizimlari va yo'qolib ketish xavfi ostida turgan turlarini muhofaza qilish borasida sa'y-harakatlarni amalga oshirmoqda. Muhofaza etiladigan tabiiy hududlarni tashkil etish va yovvoyi tabiatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonun hujjatlari ijrosini ta'minlash ushbu sa'y-harakatlarning ajralmas qismidir. Qiyinchiliklar va imkoniyatlar Yashil iqtisodiyotga sodiqligiga qaramay, O'zbekiston barqaror rivojlanish yo'lida bir qancha muammolarga duch kelmoqda. Bu qiyinchiliklarga quyidagilar kiradi: 1. Iqtisodiy o'tish Yashil iqtisodiyotga o'tish ko'pincha sezilarli xarajatlarni va mavjud tarmoqlarning uzilishini o'z ichiga oladi. O'zbekiston iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va barqarorlikni ta'minlash uchun ushbu o'tishni diqqat bilan boshqarishi kerak. 2. Texnologik bo'shliqlar Yashil texnologiyalar va amaliyotlarni qabul qilish jiddiy texnologik yutuqlarni talab qilishi mumkin. O'zbekiston bu bo'shliqlarni bartaraf etish uchun xalqaro sheriklik va bilim transferidan foyda ko'rishi mumkin. 3. Xulq-atvorning o'zgarishi Yashil siyosatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun hukumat o'z fuqarolari va korxonalari o'rtasida xulq-atvorni o'zgartirishni rag'batlantirishi kerak. Bu borada aholi o'rtasida olib borilayotgan targ'ibot-tashviqot va rag'batlantirish muhim rol o'ynashi mumkin. Xalqaro moliyaviy institutlarning hisob-kitobiga qaraganda, respublikada muqobil energiya (ayniqsa, quyosh energiyasi)ning yillik zaxirasi 270 million tonna shartli yoqilg'i ekvivalentiga teng. Bu real ehtiyojimizdan uch karra ko'p. "Yashil energetika" sohasidagi loyihalarni amalga oshirish O'zbekistonda yaqin o'n yilda qayta tiklanadigan energiya manbalari ulushini 3 barobardan ziyodga ko'paytirish imkonini beradi. O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish strategiyasi" yurtimizning "yashil taraqqiyot" sari yuz burganini anglatadi. Albatta, "yashil iqtisodiyot" faqat energetika sohasini isloh qilishdan iborat emas. Uning ichiga toza ichimlik suvi muammolari, oziq-ovqat xavfsizligi, qishloq xo'jaligidagi innovatsiyalar, barqaror shaharlar, chiqindilarni oqilona boshqarish, o'rmon hududlarini kengaytirish, cho'llanishni qisqartirish kabi ko'p qirrali va keng tarmoqli chora-tadbirlar kirib ketadi. "Yashil iqtisodiyot"dan davlat yoki biznes emas, balki, eng avvalo, oddiy odamlar foyda ko'radi. Uning ijtimoiy ahamiyati ham shunda. Jahon tajribasidan ma'lum bo'lishicha, iqtisodiyotning turli tarmoqlarida "yashil texnologiyalar"ni joriy etish aholining yashash sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Buning natijasida shaharlardagi hayot qulaylashadi, bolalar o'limi qisqaradi, o'rtacha umr ko'rish davomiyligi uzayadi va hokazo. Lotin Amerikasi va Afrikaning ayrim mintaqalarida esa hatto tashqi migratsiya oqimlari qisqarib, inson kapitalining rivojlanishi kuzatilgan. O'zbekiston BMTning Barqaror taraqqiyot maqsadlari hamda Iqlim bo'yicha Parij bitimiga ham qo'shilgan. Har ikkala hujjat milliy hukumatlar zimmasiga "yashil taraqqiyot" talablarini bajarish majburiyatini yuklaydi. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tishdan avval milliy qonunchilikni auditdan o'tkazib, jahon talablariga moslashtirish hamda yagona tizimga keltirish zarur. Ikkinchi muhim masala "yashil iqtisodiyot"ga o'tishda davlat qaysi moliyaviy instrumentlardan foydalanmoqchi ekanini aniqlab olishdan iborat. Chunki dastlabki bosqichda iqtisodiyot tarmoqlariga mo'may investitsiya kiritishga to'g'ri keladi. Biznesda "yashil iqtisodiyot" tamoyillari asosida ishlash uchun rag'bat va motivatsiya uyg'otilmasa, davlatning barcha sa'y-harakatlari zoe ketadi. Odatda korxona va tashkilotlar, aholining turli qatlamlariga muqobil energiya manbalaridan foydalanish, ishlab chiqarish jarayonida uglerod sarfini kamaytirish, "yashil texnologiyalar"ni qo'llash va tegishli asbob-uskunalar xarid qilish uchun imtiyozli yoki foizsiz kreditlar, subsidiya hamda grantlar, soliq imtiyozlari taqdim etiladi. O'z nabatida, bunga bankmoliya tizimi ham xayrixohlik ko'rsatishi, banklar BMT Barqaror rivojlanish maqsadlari bilan bog'liq biznes-loyihalarga alohida e'tibor qaratishi juda muhim dolzarb masala.

Yukorida aytilganlarni umumlashtirib, xulosaga kelishimiz mumkinki, O'zbekistonning imkoniyatlari orasida yashil loyihalar uchun xalqaro moliyalashtirishdan foydalanish, iqlim bo'yicha global tashabbuslarda ishtirok etish va barqaror rivojlanish bo'yicha mintaqaviy yetakchiga aylanish kiradi. O'zbekiston yashil iqtisodiyotni qo'llash orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish bilan birga ekologik muammolarni hal qilishi mumkin.

REFERENCES:

1. Suyunov D. X. Corporate governance mechanism: problems and solutions. Monograph // T.: Academia. – 2007. - T. 200.
2. Suyunov, D., and Elmurod Abdusattorovich Khoshimov. "Methodological aspects of assessing the effectiveness of corporate governance in joint-stock companies. Scientific electronic journal" Economics and innovation technologies " 2 (2018).
3. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – C. 2321-6247.
4. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – C. 2321-6247.
5. Хикматова, Д. У. (2018). СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ КАК СРЕДСТВО ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ. MODERN SCIENTIFIC CHALLENGES AND TRENDS, 35.
6. Хикматова, Д. П., & Бух, Г. У. (2018). ЯЗЫКОВАЯ НОРМА И НОРМА ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА КАК ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ПОНЯТИЯ. MODERN SCIENTIFIC CHALLENGES AND TRENDS, 110.

